ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.1.2025 г.
COM(2025) 8 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

относно напредъка, постигнат в Европейския съюз, в борбата с трафика на хора (пети доклад)

{SWD(2025) 4 final}

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Трафикът на хора е престъпление, което опустошава живота на хората, като ги лишава от достойнство, свобода и основни права. Според Европол 55 от докладваните престъпни мрежи, представляващи най-голяма заплаха, се занимават с трафик на хора като основна или една от основните си дейности[1]. Освен това в Глобалния доклад за трафика на хора[2] от 2024 г. се посочва, че 74 % от трафикантите действат като групи и мрежи, общо свързани помежду си посредством престъпни отношения от бизнес тип, или като структурирани престъпни организации, като се подчертава преобладаващата роля на организираните престъпни групи в дейностите, свързани с трафика на хора. Трафикът често е свързан и с други форми на престъпност, като трафик на наркотици, контрабанда на мигранти, организирани престъпления против собствеността, изпиране на пари и документни измами.

Освен това трафикът на хора представлява втората най-разпространена незаконна икономическа дейност в света[3]. Годишната печалба, генерирана от принудителен труд в световен мащаб, се оценява на 236 милиарда щатски долара годишно за трафикантите, което представлява почти 10 000 щатски долара печалба на жертва. Експлоатацията на жертви в Европа и Централна Азия е най-печелившa, като се достига печалба на жертва в размер на 20 000 щатски долара годишно[4]. Докато **печалбите са високи** и са нараснали с 37 % от 2014 г. насам, **рисковете за извършителите остават ниски**.

Основно предизвикателство, породено от пандемията от COVID-19 и допълнително изострено след нея, е **прехвърлянето на трафика на хора в цифровото пространство**. Продължават да се срещат трудности при **разкриването и насочването на жертвите** към помощ и подкрепа.

Правната рамка на ЕС относно трафика на хора е заложена в **Директивата за борба с трафика на хора**[5], която беше **изменена с Директива (ЕС) 2024/1712**[6] (наричана по-долу „изменената директива“) и влезе в сила **на 14 юли 2024 г.** С измененията се въвеждат по-строги правила за борба с трафика на хора и се предоставят подсилени инструменти за публичните органи за разследване и наказателно преследване на престъпленията, свързани с трафик. С нея се въвеждат нови форми на експлоатация, а сексуалната експлоатация, извършена онлайн, се превръща в утежняващо обстоятелство. Тя също така осигурява по-добра подкрепа за жертвите и е едно от основните действия, предвидени в **стратегията на ЕС за борба с трафика на хора**

---

[1] Установяване на най-застрашаващите престъпни мрежи в ЕС|Европол (europa.eu).

[2] Глобален доклад за трафика на хора за 2024 г.

[3] За повече информация, моля, вж. The Global Organized Crime Index 2023 Global Initiative (*Глобален индекс на организираната престъпност за 2023 г., Глобална инициатива*) .

[4] За повече информация, моля, вж. Profits and poverty: The economics of forced labour (Печалби и бедност: икономиката на принудителния труд) | Международна организация на труда (МОТ) (ilo.org).

[5] Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него (ОВ L 101, 15.4.2011 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/36/oj)

[6] Директива (ЕС) 2024/1712 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за изменение на Директива 2011/36/ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него (ОВ L, 2024/1712, 24.6.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj).

за периода 2021—2025 г.[7] (наричана по-долу „стратегията“), която включва всеобхватен подход, изграден върху четири стълба[8].

Съгласно член 20 от директивата с подкрепата на координатора на ЕС за борба с трафика на хора (КБТХ на ЕС) е предвидено Комисията да докладва на всеки две години относно постигнатия напредък в борбата с трафика на хора. Настоящият доклад се основава на приноса на държавите членки чрез мрежата на ЕС от национални органи за докладване и координатори, на приноса на независими органи, агенциите на ЕС[9], членове на Платформата на гражданското общество в ЕС за борба с трафика на хора, както и на други документи на агенциите и институциите на ЕС и на международни организации.

В доклада i) се посочват ключовите тенденции, ii) описват се основните действия за борба с трафика на хора от 2021 г. до 2024 г. и iii) се представя анализ на статистическите данни за периода 2021—2022 г., който е включен в работен документ на службите на Комисията[10]. Данните, използвани в доклада, бяха събрани от Статистическата служба на Европейския съюз (Евростат) от всички държави членки чрез националните статистически органи и са достъпни в базата данни на Евростат в категорията на статистическите данни „Престъпност и наказателно правосъдие“[11].

2. ТЕНДЕНЦИИ В ТРАФИКА НА ХОРА В ЕС

2.1. Жертви (пол, възраст, гражданство)

През периода на докладване 2021—2022 г.[12] в ЕС са регистрирани **17 248 жертви на трафик**. Това представлява **увеличение с 20,5 %** в сравнение с периода 2019—2020 г. (14 311 души)[13]. Само през 2022 г. броят на регистрираните жертви е бил 10 093, което е увеличение с 41 % в сравнение с 2021 г. (7 155) и най-високата стойност от 2013 г. насам. Това вероятно се дължи на повишената цялостна осведоменост относно трафика. Съгласуваните междуведомствени усилия в държавите членки за защита на хората, бягащи от военната агресия срещу Украйна,

[7] Стратегия на ЕС за борба с трафика на хора за периода 2021—2025 г..

[8] А именно i) намаляване на търсенето, което стимулира трафика на хора, ii) разбиване на бизнес модела на трафикантите, iii) осигуряване на закрила и възможности за жертвите да предприемат действия и iv) насърчаване на международното сътрудничество.

[9] Европейският институт за равенство между половете (EIGE), Агенцията на Европейския съюз за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие (eu-LISA), Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст), Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол), Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA), Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA), Европейският орган по труда (ЕОТ).

[10] SWD(2025)4.

[11] От 2021 г. данните се събират от Евростат всяка година.

[12] Забележка: цифрите са коригирани, за да отразяват само известните стойности в набора от данни, като се изключват приблизителните изчисления или неизвестните данни. Тази корекция гарантира точността и надеждността на представените данни. Всички несъответствия между предишни доклади и настоящите цифри се дължат на този процес на прецизиране на данните.

[13] През 2022 г. е регистрирано увеличение с 25 % на отчетените жертви в сравнение с 2019 г. в световен мащаб.

оказаха неочаквано положително въздействие върху разкриването на жертви на трафик от различни националности.

Както и в предишни години **действителният брой на жертвите вероятно е значително по-висок** от докладваната информация, тъй като статистическите данни обхващат само жертвите, за които е узнал някой от регистриращите органи, а много от жертвите остават неразкрити.

Трафикът на хора продължава да бъде престъпление**, свързано до голяма степен с пола**. През периода 2021—2022 г. 65 % от всички жертви в ЕС са били жени и момичета[14]. По-голямата част от жертвите на сексуална експлоатация са от женски пол (92 %). От тях 68 % са жени и 24 % са момичета. Мъжете представляват по-голямата част от жертвите, обект на трафик с цел трудова експлоатация (70 %).

От регистрираните жертви 46 % са били граждани на ЕС, а 54 % — граждани на трети държави. Това е промяна в сравнение с периода 2019—2020 г., когато по-голямата част от регистрираните жертви са били граждани на ЕС (55 % са били граждани на ЕС). Петте водещи групи по брой на жертвите на трафик с гражданство на ЕС са с румънско, френско, унгарско, българско и германско гражданство. Петте водещи групи по брой на жертвите на трафик с гражданство извън ЕС са с нигерийско, украинско, мароканско, колумбийско и китайско гражданство. От всички жертви 34 % са били граждани на държавата, в която са били регистрирани (вътрешен трафик). Почти всички жертви в България, Румъния, Унгария, Словакия и Латвия са били граждани на тези държави.

2.2. Трафик на хора с цел сексуална експлоатация

През периода 2021—2022 г. трафикът с цел **сексуална експлоатация** продължи да бъде **най-разпространената форма на експлоатация** в ЕС (49 % от жертвите), въпреки че данните показват леко низходяща тенденция (спрямо 51 %).

Най-разпространеният метод за набиране на млади жени и момичета за сексуална експлоатация продължава да бъде методът „влюбеното момче“[15]. Трафикантите често влизат в романтични връзки онлайн, създават емоционална зависимост и примамват жертвите към експлоатация. Повечето държави членки и Европол потвърдиха преобладаващата роля на социалните медии, особено на приложенията за запознанства, сайтовете за ескорт и уебсайтовете за възрастни, за набирането на жертви за сексуална експлоатация.

Жертвите се набират и от държави извън ЕС привидно за трудова дейност и след пристигането си биват принуждавани да проституират. Например трафикът с цел сексуална експлоатация на китайски жени беше организиран чрез децентрализирани телефонни центрове, извършващи дейност в някои държави от ЕС и в Китай. Телефонните центрове действат като центрове за управление на рекламирането онлайн на жертвите в различни държави, определянето на срещи и на цени за

[14] Тенденцията е същата и в световен мащаб, като жените и момичетата съставляват по-голямата част от жертвите на трафик, представляващи 61 % от отчетените жертвите през 2022 г.

[15] Унгария, Германия, Белгия, Австрия, Гърция, България, Евроюст, Европол, Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT).

сексуалните услуги и прехвърлянето на пари към онези членове, които отговарят за изпирането на незаконните приходи[16].

Увеличение на латиноамериканските жени и транссексуалните лица, които са обект на трафик с цел сексуална експлоатация, беше докладвано в повече държави членки[17] в сравнение с предходния период на докладване. Според Европол жертвите от Латинска Америка влизат в ЕС от различни контролно-пропускателни пунктове, като понякога се възползват от либерализирането на визовите режими, и след това биват придвижвани по-нататък към местата, където се извършва експлоатацията. В Полша например статистическите данни за 2022 г. показват увеличение в размер на 476 % на идентифицираните жертви на трафик на хора от Латинска Америка в сравнение с 2021 г. (най-вече от Колумбия, Гватемала, Венесуела, Мексико и Перу). В много държави членки има и жертви на сексуална експлоатация с произход от Африка на юг от Сахара, например от Нигерия, Демократична република Конго, Камерун, Сомалия, Кот д'Ивоар и Кения[18].

2.3. Трафик на хора с цел трудова експлоатация

Трафикът с цел **трудова експлоатация** остава **втората най-разпространена** форма на трафик на хора в ЕС през периода 2021—2022 г. (37 % от жертвите). Той е преобладаващата форма на експлоатация в четири държави членки[19]. Има **увеличение с 51 %** на жертвите на трудова експлоатация през периода 2021—2022 г. (5 940) в сравнение с предходния период (3 940)[20]. През 2022 г. дяловете на сексуалната и трудовата експлоатация бяха равни (41 %). По-голямата част от жертвите са мъже (70 %). През периода 2021—2022 г. в ЕС бяха отчетени почти еднакви дялове на жертвите от ЕС (46 %) и извън ЕС (54 %) в сравнение с предходния период [21].

Много държави членки и Европол подчертаха, че набирането на жертви се извършва онлайн с измамни обяви за работа. Германия наблюдава използването на метода „влюбеното момче“ за набиране на жертви също и с цел трудова експлоатация.

Сред високорисковите сектори по отношение на експлоатацията са строителството, селското стопанство, горското стопанство, преработката на храни, работата на монтажен конвейер, хотелиерството и ресторантьорството, търговията на дребно, автомивките, грижите за красотата и услугите за почистване, транспортът и домакинските услуги[22]. Нововъзникващите сектори са например домакинските услуги и медицинските грижи, както и доставката на колетни пратки. Футболният

[16] За повече информация, моля, вж. First forensic sprint at Europol to speed up human trafficking investigations (*Първи съдебномедицински спринт в Европол за ускоряване на разследванията, свързани с трафика на хора*) |Европол (europa.eu)
[17] Естония, Белгия, Франция, Гърция, Ирландия, Нидерландия, Португалия, Полша, Малта, Испания и Европол.
[18] Австрия, Гърция, Ирландия, Латвия, Италия, Португалия, Швеция, Малта, Дания.
[19] Белгия, Латвия, Люксембург и Португалия.
[20] В световен мащаб между 2019 г. и 2022 г. броят на отчетените жертви на трафик с цел принудителен труд, се е увеличил с 47 %.
[21] Гражданството на 5 % от регистрираните жертви на трафик с цел трудова експлоатация беше докладвано като „друго“.
[22] Европол.

сектор се очерта като специална област за експлоатация в Португалия и Белгия[23]. Младите футболисти са били привличани с обещание за договор, възможности за развитие и бъдещи перспективи за футболната им кариера. Те са получавали много малка или никаква заплата, били са принуждавани да работят, стояли са в рискови обстоятелства, а паспортите им са били задържани и не им е било позволено да напускат помещенията[24].

Докато в строителния сектор, в хранително-вкусовата промишленост и в транспорта участват големи и средни дружества и експлоатацията може да доведе до значителен брой жертви, услугите за красота, хотелиерството и автомивките често се управляват от малки предприятия и микропредприятия и от семейни предприятия, като броят на жертвите е по-малък. Големият брой на жертвите през периода на докладване се дължи и на някои нашумели разследвания, довели до значителен брой потенциални жертви, предимно в Белгия на строителната площадка на мултинационално химическо предприятие[25] и в Германия в логистичния сектор на напитките, където бяха спасени 555 потенциални жертви[26].

Националността и профилът на жертвите зависи до голяма степен от сектора на експлоатация. Мъжете работници от Азия[27], Северна Африка[28] и Източна Европа[29] обикновено са наемани на строителни обекти и в селското стопанство, докато тези от Източна Европа (Беларус, Украйна, Полша) са наемани в транспортния сектор. Виетнамските и тайландските жени са експлоатирани в салоните за красота и маникюр, докато индийските и някои африкански националности са обект на експлоатация в сектора за домакински услуги. Детският труд в ЕС обикновено се извършва в семейството или в семейни предприятия. Децата са експлоатирани в хотелиерството, селското стопанство, строителството или услугите за почистване. Много деца също така полагат домашни грижи за възрастни или болни членове на тяхното семейство[30].

Държавите членки посочиха специфичните уязвимости на сезонните работници[31]. Жертвите се отвеждат в отдалечени селскостопански обекти, където живеят и работят, като плащат за настаняването, което в повечето случаи е в рискови условия и пренаселено. Те попадат в ситуация на пълна зависимост поради оскъдните икономически ресурси и липсата на езикови познания. Ограничената достъпност и отдалечеността на обектите затрудняват инспекциите по труда и разкриването на жертвите[32].

---

[23] El Dourado case Portugal and Corr. Bruxelles francophone, 4 novembre 2019, 69ème ch. (par défaut et appel). Voy. Myria, Rapport annuel Traite et trafic des êtres humains 2020, Derrière des portes closes, pp. 90-91 et le site internet de Myria (jurisprudence), Bruxelles, 27 juin 2022, 11ème ch.

[24] За да се намали трафикът, през 2022 г. ФИФА направи реформа на трансферната система, която включва издаването на електронен паспорт, в който се представя историята на регистрациите на играча от дванадесетгодишна възраст.

[25] Rapport annuel d'évaluation 2023 | Traite et trafic des êtres humains (myria.be).

[26] BKA - Bundeslagebilder Menschenhandel - Bundeslagebild Menschenhandel und Ausbeutung 2022.

[27] Бангладеш, Пакистан, Турция, Непал.

[28] Мароко.

[29] Украйна, Унгария, България.

[30] Kinderarbeit - Fakten und Forderungen| terre des hommes (tdh.de).

[31] Австрия, Финландия, Ирландия, Португалия, Швеция и Европол.

[32] Финландия, Швеция, Португалия — Годишен доклад за сигурността за 2022 г.

Възникването на експлоатация не зависи от размера, печалбата и организацията на дружествата. Разследванията показват, че трафикантите действат с много висока степен на сложност в сложни бизнес структури и специализация в организирането на набирането, пътуването и настаняването с документи за самоличност на стотици хора, произхождащи от почти всички континенти. Трафикът с цел трудова експлоатация често е преплетен с други престъпления, като данъчни и социалноосигурителни измами, документни измами, тежки нарушения на трудовото и социалноосигурителното законодателство. Организираните престъпни мрежи също така използват физически или психологически заплахи, за да контролират жертвите, съчетани с отнемането на документите за самоличност и телефоните. По-голямата част от жертвите не говорят езика на приемащата държава, не са склонни да сътрудничат на органите и може самите те да не се самоопределят като жертви. Експлоататорите често принуждават жертвите си да отворят банкови сметки, върху които поемат контрол, за да получат достъп до заплатите и финансите на жертвите[33].

2.4. Трафик на хора с цел други форми на експлоатация

През периода на докладване формите на трафик на хора с цел, различна от сексуална и трудова експлоатация, **съставляват 14 %** от всички жертви[34]. Тези форми на експлоатация включват принудителни престъпни дейности, принудителна просия, незаконно отнемане на органи и „други“ форми.

Въпреки че на **принудителна престъпна дейност** се дължат едва 3 % от всички регистрирани жертви в ЕС за периода 2021—2022 г., няколко държави членки[35] докладват за увеличение при тези форми на експлоатация. Принудителната престъпна дейност често е свързана с кражби, дребни престъпления, джебчийство и продажба на наркотици. Държавите членки също така съобщават за нарастване на броя на онлайн измамите, извършени чрез принудителна престъпна дейност, и на измамите в областта на социалната сигурност[36]. Те също така отчитат, че експлоатацията на деца от престъпни банди за джебчийство, грабежи и наркокуриери е ескалирала[37]. Престъпните банди използват млади уязвими момчета (главно с миграционен произход), за да служат като наркокуриери, да работят в плантации с канабис, да извършват грабежи или дори стрелби и други насилствени действия. През октомври 2023 г. Европол подкрепи сръбската полиция в разбиването на престъпна мрежа, замесена в трафик на деца с цел принудителен брак, принудителна просия и принудителна престъпност. Престъпниците и жертвите в рамките на семейството са били на възраст между 5 и 17 години. В разследването са участвали Австрия, Франция и Германия[38].

Принудителната просия (2 %) продължава да присъства в няколко държави членки като форма на експлоатация. В Португалия тя представляваше третата основна форма на експлоатация. Сред жертвите има предимно непълнолетни румънски,

---

[33] Европол.
[34] През периода 2019—2020 г. другите форми на експлоатация представляват 11 % от случаите на трафик на хора в ЕС.
[35] Например Белгия, Хърватия, Кипър, Латвия, Испания.
[36] Ирландия и Словения.
[37] Например Естония, Франция.
[38] За повече информация, моля, вж. Human trafficking ring exploiting children halted in Serbia (В Сърбия беше пресечен кръг за трафик на хора, експлоатиращ деца)Европол (europa.eu)

български, словашки и унгарски граждани, включително от ромски етнически произход.

Няколко държави членки[39] докладват за случаи на трафик с цел **принудителни и фиктивни бракове**, които засягат етнически малцинства, като например хора и деца роми (предимно момичета) с мигрантски произход. Принудителният брак често е свързан и с множество форми на експлоатация, като сексуална експлоатация, трудова експлоатация или принудителна просия[40].

Експлоататорското сурогатно майчинство е нововъзникваща форма на трафик. Престъпниците експлоатират уязвими жени с цел експлоатация за сурогатно майчинство. Посредниците (например клиниките за репродукция) участват в организирана трансгранична престъпност с цел получаване на много големи печалби. Гръцката полиция разби организирана престъпна група, експлоатираща жени от източноевропейските държави[41], за отнемането на яйцеклетки и за услуги на сурогатно майчинство.

България, Гърция и Словакия докладват за подозрения за трафик с цел **отнемане на органи**, който също така включва трафик на органи под формата на експлоататорско отнемане на клетки, тъкани и кръв. Освен това Гърция разглежда отнемането на яйцеклетки, свързано с медицински асистирана репродукция, като отнемане на органи. Тази форма на експлоатация представлява по-малко от 1 % от регистрираните случаи в ЕС през периода 2021—2022 г.

2.5. Трафик на деца

Трафикът на деца е бързо развиваща се и многостранна форма на трафик на хора, която представлява тежка форма на човешка експлоатация, насилие над деца, малтретиране на деца и нарушаване на правата на децата. През 2021—2022 г. 81 % от децата жертви са били граждани на ЕС (2 401 деца) и 88 % от тях (2 120 деца) са били експлоатирани в собствената си държава членка. Децата жертви съставляват почти една пета от всички регистрирани жертви в ЕС (19 %). Делът на децата жертви през периода 2021—2022 г. е намалял с 3 % в сравнение с дела им през периода 2019—2020 г.[42] Някои държави членки докладват за много малък брой деца жертви[43]. Тенденцията за намаляване на броя на регистрираните деца жертви може да бъде свързана с нарастването на сексуалната експлоатация онлайн, където много жертви остават скрити. В някои държави членки децата жертви не се регистрират като жертви на трафик, за да им се предостави по-всеобхватна подкрепа, която е налична за децата. Поради това реалният брой на децата — жертви на експлоатация, остава неизвестен и е възможно много случаи да не са докладвани. Като цяло жертвите са с нестабилен социален и семеен произход. Те страдат от ниско самочувствие, психологически проблеми, често опитват наркотици и са изложени на краткосрочни и дългосрочни физически, умствени, психологически и други сериозни проблеми в развитието. Децата в домове или институции са особено уязвими по отношение на трафика.

[39] Словения, Словакия, Испания, Хърватия, Латвия, Гърция и Литва.
[40] Гърция.
[41] Най-вече Грузия и Албания.
[42] За разлика от това в световен мащаб броят на отчетените деца жертви се е увеличил с 31 % през 2022 г. в сравнение с 2019 г.
[43] Белгия, Испания, Ирландия, Австрия.

Децата в ЕС са обект на трафик с цел **всякакви форми на експлоатация**, главно сексуална експлоатация, но също и за принудителна престъпност, принудителна просия, принудителен брак и трудова експлоатация[44]. Цифровизацията доведе до тревожно увеличение на случаите на проституция на непълнолетни или малолетни лица, водещи до трафик. В много случаи това са малки деца, които са много активни в социалните мрежи и сайтовете за игри и по този начин привличат вниманието на трафикантите. Експлоатацията за „джобни пари“ се появи по време на пандемията от COVID-19, когато трафикантите убеждаваха млади момичета онлайн да допълнят джобните си пари чрез проституция, което доведе до тяхната сексуална експлоатация. Престъплението стана толкова широко разпространено в Германия, че органите на реда му дадоха специално име[45].

Случаят „Трокадеро“ във Франция е пример, при който принудителната престъпност е била призната от Съдебния трибунал на първа инстанция като цел на трафика на хора. Седем алжирски трафиканти са създали наркомания/наркотична зависимост у седемнадесет непридружени малолетни или непълнолетни лица и са ги принуждавали да извършват престъпления, включително кражби, на известния площад „Трокадеро“ в Париж[46].

2.6. Трафик на хора в контекста на миграцията

През периода на докладване делът на гражданите на държави извън ЕС е нараснал и съставлява по-голямата част от жертвите на трафик. През периода 2021—2022 г. 46 % от жертвите са граждани на ЕС, а **54 % са с гражданство от държави извън ЕС**. Това показва промяна в сравнение с периода 2019—2020 г., когато по-голямата част от регистрираните жертви са били граждани на ЕС (55 % са били граждани на ЕС, а 45 % — граждани на трети държави).

Националността и полът на жертвите от държавите извън ЕС зависи до голяма степен от сектора на експлоатация. Докато жертвите от Нигерия, Камерун, Китай и държавите от Латинска Америка са предимно жени и са обект на трафик с цел сексуална експлоатация, жертвите от Мароко, Бангладеш, Пакистан, Филипините, Алжир и Индия са предимно мъже и са подложени на трудова експлоатация.

Според сведенията през последните години много африкански жени и момичета сред мигрантите, пристигащи в Кипър и държавите от Югоизточна Европа, са били принудени да проституират от агресивни африкански престъпни групи. Например жени с нигерийско, конгоанско и камерунско гражданство, както и други африкански жени са пристигали със студентски визи в неконтролираната от правителството зона на Кипър и, в крайна сметка, са били принудени да проституират в частни апартаменти, барове и нощни клубове[47]. По същия начин жени от Латинска Америка и Украйна пристигат законно в ЕС за кратък престой и се занимават с проституция с привидно законни договори, които често водят до експлоатация под строго наблюдение и при ограничения за напускане на помещенията. Жертвите на трафик от Китай и държавите от Латинска Америка не само достигат до държавите членки

[44] Европол и EMPACT – ОД 2.8.
[45] 2022 Bundeslagebild des Menschenhandels (Bundeskriminalamt).
[46] L'Avis sur la traite à des fins de contrainte à commettre tout crime ou délit (A - 2024-2) (cncdh.fr).
[47] Принос на Frontex.

по местоназначение директно по въздуха, но също така често пристигат и по маршрута през Западните Балкани[48].

Непридружените малолетни или непълнолетни лица са изложени на особен риск и са уязвими за трафикантите. В периода 2018—2022 г. броят на непридружените малолетни или непълнолетни лица, пристигащи в Европа, е нараствал значително всяка година, достигайки 15 928 души през 2022 г. Северноафриканските и афганистанските мрежи за контрабанда и трафик експлоатират млади афганистански, мароканси, алжирски или тунизийски момчета, принуждавайки ги към проституция или сексуално насилие по миграционния им път към ЕС. Експлоатацията често се излъчва в социалните медии с цел изнудване на техните семействата за пари[49].

3. ДЕЙСТВИЯ НА ЕС И НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ ЗА БОРБА С ТРАФИКА НА ХОРА

3.1. Всеобхватен подход за борба с трафика на хора

През периода, обхванат от доклада, **правните, финансовите, оперативните и свързаните с политики инициативи**, обявени в четирите области на стратегията на ЕС за борба с трафика на хора за периода 2021—2025 г., значително напреднаха или са в процес на изпълнение, или вече са изпълнени. Едно от приоритетните действия по стратегията на ЕС беше оценката и **преразглеждането на Директива 2011/36/ЕС**[50]. Комисията разгледа основните недостатъци в законодателно предложение, представено на 19 декември 2022 г.[51], което беше прието от съзаконодателите на 13 юни 2024 г. и влезе в сила на 14 юли 2024 г. Държавите членки ще трябва да транспонират и приложат новите разпоредби до 15 юли 2026 г.

Комисията ще разкрие **Център за борба с трафика**, който ще действа като обща платформа за подпомагане на държавите членки при прилагането на изменената директива и стратегията, за разработване на насоки, за обмен на най-добри практики и за засилване на сътрудничеството.

Съгласно изменената директива **събирането и споделянето на статистически данни** с Комисията (ЕВРОСТАТ) става задължително. Данните дават възможност за разбиране на ситуацията и необходимите действия и се използват при изготвянето на приоритетите на ЕС и националните приоритети, отразени в **националните стратегии и планове за действие**[52], както и при изготвянето на **насоки**, **протоколи** и **процедури**[53], насочени към подпомагане на съответните заинтересовани страни при откриването, установяването и защитата на жертвите. Изменената директива включва и ново задължение за държавите членки да приемат и изпълняват на всеки пет години **национален план за действие за борба с трафика на хора**.

[48] Принос на Европол.
[49] EMPACT 2.8.
[50] SWD/2022/427 final
[51] Предложение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета за изменение на Директива 2011/36/ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него(COM/2022/732 final).
[52] Румъния, Франция, Италия, Гърция, Словения, Чешка република, Нидерландия.
[53] Германия, Хърватия, Гърция, Италия, Литва, Люксембург, Латвия.

Данните служат и при разпределянето на **финансовите ресурси** за борба с трафика на хора. През периода 2021—2024 г.[54] финансирането, планирано през периода на докладване чрез фонда „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ)[55] и фонда „Вътрешна сигурност“ (ФВС)[56], възлиза на общ бюджет от около 25 милиона евро. Например от 25 милиона евро около 3,8 милиона евро бяха отпуснати по ФВС за пет транснационални действия, целящи разбиването на престъпния бизнес модел на трафикантите на хора чрез засилване на ответните действия от страна на правоприлагащите и съдебните органи по отношение на трафика на хора, и по-специално по отношение на децата и трудовата експлоатация[57]. Също така например около 4 милиона евро бяха отпуснати по ФУМИ за шест транснационални проекта, насочени към предоставянето на помощ, подкрепа и интеграция на граждани на трети държави, които са жертви на трафик на хора.

От **оперативна** гледна точка борбата с трафика на хора е напълно интегрирана в Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT), с която се подпомагат мултидисциплинарни действия по десет приоритета в областта на престъпността, определени от Съвета в контекста на цикъла на EMPACT[58]. Целта ѝ е да се разбият престъпни мрежи, занимаващи се с трафик на хора за всички форми на експлоатация. През периода 2022—2025 г. се провеждат общо 70 оперативни действия, подкрепени от агенциите на ЕС, за изпълнение на стратегически цели, като например съвместни разследвания в областта на трудовата и сексуалната експлоатация, принудителната престъпна дейност, трафика на деца, финансовите разследвания, свързани с трафика на хора, както и за събиране и обмен на оперативна и стратегическа информация относно трафика на хора.

Евроюст подкрепи 66 съвместни екипа за разследване (СЕР) на случаи на трафик[59]. Няколко държави членки[60] докладваха, че са участвали в координирани от Евроюст СЕР както с държави — членки на ЕС, така и с държави извън ЕС.

И накрая, трафикът на хора изисква **координиран подход с множество заинтересовани страни**. Координацията на равнището на ЕС от координатора на ЕС

---

[54] Сумата от 25 милиона евро отговаря на планирания размер, но усвоената сума или сумата, за която е поето задължение, би могла да е различна. Тази сума покрива различни видове действия, т.е. действия на Съюза, конкретни действия и обществени поръчки.

[55] ФУМИ — Работните програми по тематичния механизъм за периодите 2021—2022 г. и 2023—2025 г. са налични на уебсайта на ГД „Миграция и вътрешни работи“ (ГД HOME): https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/asylum-migration-and-integration-funds/asylum-migration-and-integration-fund-2021-2027_en?prefLang=bg.

[56] ФВС — Работните програми по тематичния механизъм за периодите 2021—2022 г. и 2023—2025 г. са налични на уебсайта на ГД „Миграция и вътрешни работи“ (ГД HOME): https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/internal-security-funds/internal-security-fund-2021-2027_en?prefLang=bg.

[57] Списъкът на безвъзмездните средства от ЕС, финансирани по ФУМИ и ФВС, е достъпен на адрес: Портал за финансиране и търгове на ЕС, в раздел „Проекти, финансирани от ЕС“ (europa.eu).

[58] Заключения на Съвета за определяне на приоритетите на ЕС в борбата срещу тежката и организираната престъпност за EMPACT 2022—2025 г., https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8665-2021-INIT/bg/pdf. Вж. също Цикъл на политиката на ЕС — EMPACT, Европол (europa.eu).

[59] За повече информация посетете Съвместни екипи за разследване |Евроюст |Агенция на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (europa.eu).

[60] България, Финландия, Германия, Унгария, Италия, Литва, Ирландия, Малта, Испания и Румъния, Словакия и Словения.

за борба с трафика на хора[61] (КБТХ на ЕС) беше засилена в изменената директива[62], в която изрично се предвижда координация с националните координатори за борба с трафика на хора, независимите органи, агенциите на ЕС и съответните организации на гражданското общество, извършващи дейност в тази област.

Координацията е разгледана и на национално равнище. С изменената директива функцията на **националните координатори за борба с трафика на хора** става задължителна, изискват се подходящи ресурси и се описват задачите[63]. Освен това държавите членки се насърчават да създадат **независими национални органи** за мониторинг на изпълнението и въздействието на действията за борба с трафика на хора. Например Германия определи Германския институт по правата на човека за орган, който да изпълнява ролята на независим национален докладчик за трафика на хора, с което броят на националните докладчици в ЕС става 16[64].

3.2. Предотвратяване на трафика на хора

3.2.1 Намаляване на търсенето, което стимулира това престъпление

Търсенето насърчава всички форми на експлоатация на хора в уязвимо положение, от което трафикантите се възползват. В няколко държави членки бяха въведени **законодателни промени**, с които се криминализира използването на сексуални услуги или други услуги, предоставяни от жертви на трафик[65], а в други държави членки се обсъждаше въвеждането на такова криминализиране.

През 2022 г. четири държави членки докладваха за общо 51 заподозрени лица и 8 наказателни преследвания във връзка с ползването на услуги от жертви. През периода, обхванат от доклада, Кипър съобщи, че едно лице е било осъдено на 3 години лишаване от свобода за престъплението получаване на сексуални услуги от жертва на трафик на хора, докато Унгария съобщи за една осъдителна присъда за детска експлоатация чрез проституция.

За да се изготви съгласуван отговор на политиката за справяне с търсенето, което насърчава трафика на хора, и за да се засилят и хармонизират допълнително усилията в областта на наказателното правосъдие в държавите членки, в изменената директива беше въведено задължение за държавите членки да **криминализират съзнателното ползване на услуги, които са предмет на експлоатация**[66]. В изменената директива се предоставят насоки в съображенията с показатели, от които да се изведе това „знание“ въз основа на обективни и фактически обстоятелства[67]. Директивата обхваща всички форми на експлоатация, при които дадена услуга се предоставя от жертва на трафик. Тя обаче не се прилага за клиенти, които купуват стоки, произведени от жертви на трафик.

3.2.2 Превантивни мерки, насочени към юридически лица

[61] EU Anti-Trafficking Coordinator - European Commission (Координатор на ЕС за борба с трафика на хора — Европейска комисия) (europa.eu).
[62] Член 20 от Директива 2024/1712/ЕС.
[63] Член 19 от Директива 2024/1712/ЕС.
[64] Белгия, Чешка република, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Ирландия, Латвия, Литва, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Румъния, Словакия, Испания, Швеция.
[65] Унгария, Германия, Нидерландия.
[66] Член 18а от Директива 2024/1712/ЕС.
[67] Съображение 27 от Директива 2024/1712/ЕС.

На равнището на ЕС бяха приети няколко законодателни мерки, насочени към въпроса за отговорността на дружествата, включително на онлайн платформите, за намаляване на търсенето и откриване на потенциални случаи на трафик на хора в техните дейности и вериги на доставките.

Актът за цифровите услуги[68], приет на 19 октомври 2022 г., ще допринесе за откриване, мониторинг и премахване на онлайн съдържание, свързано с трафик на хора[69]. Комисията определи „Много големи онлайн платформи“ и „Много големи търсачки“, включително четири уебсайта за възрастни[70], които подлежат на строги задължения относно установяването, оценката и смекчаването на системните рискове, както и мерки за прозрачност, достъпни инструменти за докладване и механизми за подаване на жалби. Освен това всички онлайн платформи и търсачки трябва да въведат подходящи мерки за гарантиране на високо ниво на поверителност, безопасност и сигурност на непълнолетните и малолетните лица и да уведомяват правоприлагащите органи за незаконно съдържание, ако научат за предполагаеми престъпления. Освен това, с **изменената Директива за борба с трафика на хора**, сексуалната експлоатация, извършена или улеснена чрез информационни и комуникационни технологии, се превърна в **утежняващо обстоятелство**, потенциално водещо до по-високи наказания, като се вземе предвид разпространението на престъплението, извършвано чрез такива технологии, и възможното дълготрайно въздействие върху жертвите.

С **Директивата от 13 юни 2024 г. относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта**[71] се допълва Директива 2011/36/ЕС. В нея се определя хоризонтална рамка за насърчаване на приноса на предприятията и техните подизпълнители, осъществяващи дейност на единния пазар, към зачитането на правата на човека и околната среда в рамките на техните собствени операции и по техните вериги на доставка. Предприятията в обхвата на директивата трябва да се ангажират с установяването, предотвратяването, смекчаването и отчитането на своите неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда, включително трафика на хора.

На 27 ноември 2024 г. беше приет **Регламентът за забрана на пазара на Съюза на продукти, произведени с принудителен труд**[72]. Той обхваща местни и вносни продукти, произведени чрез принудителен труд. Като се основава на международните стандарти и допълва съществуващите хоризонтални и секторни инициативи на ЕС, и по-специално задълженията за корпоративна надлежна проверка и прозрачност, регламентът се очаква да съчетае въвеждането на забрана с наличието на стабилна, основана на риска рамка за правоприлагане.

---

[68] Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги) (ОВ L 277, 27.10.2022 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

[69] Съображение 56 от Акта за цифровите услуги.

[70] Pornhub, Stripchat, XVideos и XNXX.

[71] Директива (ЕС) 2024/1760 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и Регламент (ЕС) 2023/2859 (текст от значение за ЕИП) (ОВ L, 2024/1760, 5.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

[72] Регламент (ЕС) 2024/3015 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2024 г. за забрана на пазара на Съюза на продукти, произведени с принудителен труд, и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 (ОВ L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

През октомври 2023 г. Комисията представи **Пътната карта на ЕС за борбата с трафика на наркотици и организираната престъпност**[73], в която се предлагат 17 оперативни действия по четири стълба, единият от които е свързан с предотвратяването на престъпленията. Тук пътната карта дава приоритет на насърчаването на мерки за предотвратяване на набирането от престъпни групи на млади хора и деца, тъй като престъпните мрежи, включително трафикантите на наркотици, експлоатират уязвими млади хора или дори деца за извършване на престъпни дейности, и по-специално на трафик на наркотици[74]. На национално равнище държавите членки вече са предприели мерки за дружествата, за да извършват корпоративна надлежна проверка по цялата си верига на доставките с цел откриване и предотвратяване на евентуална трудова експлоатация[75]. Някои държави членки се придържат към или са актуализирали[76] Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия, или са включили специални разпоредби по този въпрос в своите национални планове за действие за борба с трафика на хора[77]. Някои държави членки[78] са организирали конференции и обучения за дружества относно корпоративната надлежна проверка, докато други са приели по-строги правила, наказващи предприятията за експлоататорско поведение[79], или са публикували онлайн насоки за това как да се сведе до минимум рискът от трудова експлоатация[80].

По отношение на престъпленията, свързани с трудова експлоатация, Франция въведе схема за „черен списък“, т.е. публикация на специален уебсайт на Министерството на труда[81], която съдържа окончателни съдебни решения, осъждащи дадено юридическо лице.

3.2.3 Кампании за повишаване на осведомеността

На 18 октомври 2023 г., на Европейския ден за борба с трафика на хора, Европейската комисия стартира **кампанията „Прекратяване на трафика на хора. Прекъсване на невидимата верига.“)**[82]. Тази кампания има за цел да се повиши осведомеността относно трафика на хора, включително относно сексуалната и трудовата експлоатация. В първата фаза Комисията създаде страница на кампанията, където предостави онлайн видео и онлайн материали на всички официални езици,

---

[73] Пътна карта на ЕС за борба с трафика на наркотици и организираната престъпност (europa.eu).

[74] EUROPEAN CRIME PREVENTION CONFERENCE 2024 (ЕВРОПЕЙСКА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕСТЪПНОСТТА 2024 г.)На ЕВРОПЕЙСКТА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕСТЪПНОСТТА (ЕКПП) бе разгледана експлоатацията на млади хора за престъпни цели, и по-специално за трафик на наркотици.

[75] В Германия Законът за корпоративната надлежна проверка във веригите на доставките ще влезе в сила на 1 януари 2023 г. Ирландия понастоящем работи за приемането на подобно законодателство. Освен това Германия създаде Център за услуги в рамките на Германската търговско-промишлена камара, който редовно предоставя информация относно риска от трудова експлоатация, принудителен труд и трафик на хора на дружества, установени в Германия.

[76] Чешка република, Финландия.

[77] Словения.

[78] България, Финландия, Полша.

[79] България.

[80] Дания.

[81] List of convicted individuals (Списък на осъдените лица) (travail-emploi.gouv.fr).

[82] „Прекратяване на трафика на хора. Прекъсване на невидимата верига“ — Европейска комисия (europa.eu). Нейните цели са i) да се образова обществеността да разпознава и докладва трафика на хора и да се обезкуражи ползването на услуги от жертви на трафик; ii) да се осведомят потенциалните жертви за заплахите и рисковете от трафика на хора и те да се предпазят от това да станат жертви; iii) да се информират работодателите относно трафика на хора и те да бъдат възпрени да наемат жертви на трафик; и iv) да се информират жертвите на трафик за техните права и наличната помощ.

които могат да се използват свободно от всички. Втората фаза е в процес на изготвяне. Акцентът ще бъде върху държавите членки, в които броят на жертвите е най-голям и са представени различните форми на трафик[83].

Агенциите на ЕС също бяха ангажирани с повишаването на осведомеността през периода на докладване. Европол публикува наръчник за това как да не се хванем на измамата „влюбеното момче“[84], а Европейският орган по труда (ЕОТ) подготви видео и няколко брошури[85] за повишаване на осведомеността относно рисковете от трафика на хора с цел трудова експлоатация, като същевременно подчертава своята подкрепа за прилагането на приложимото трудово право на ЕС чрез координацията на съгласувани и съвместни инспекции.

Държавите членки[86] проведоха кампании за повишаване на осведомеността относно трафика на хора чрез социалните медии, видеоматериали, брошури, плакати, медии, както и в училищата, наред с други места. Някои държави членки[87] проведоха кампании за повишаване на осведомеността относно трудовите права и безопасните възможности за работа, както и относно рисковете от трафик с цел трудова експлоатация в различни сектори. Няколко държави членки[88] въведоха кампании за повишаване на осведомеността, насочени към клиенти в социалните медии, уебсайтовете за запознанства и платформите за рекламиране на сексуални услуги. Например Румъния стартира международна кампания за превенция „Без клиенти няма трафик!“, провеждана в партньорство с румънската и испанската полиция. Словакия специално се обърна към ромската общност на ромски език относно рисковете от принудителен брак.

В контекста на Олимпийските и Параолимпийските игри в Париж през 2024 г. Междуведомствената мисия за защита на жените срещу насилието и борбата с трафика на хора (MIPROF) предприе всеобхватни мерки за предотвратяване на трафика на хора, включително: i) обучение, изградено в сътрудничество с Националното училище за магистрати с цел да се образоват всички лица, които влизат в контакт с потенциални жертви, и да се гарантира, че те са добре информирани и готови да действат; ii) ангажиране с частния сектор, и по-специално с платформите за краткосрочни наеми и транспортните дружества[89], за повишаване на осведомеността им относно рисковете и формите на трафик на хора и за повишаване на чувствителността им относно извършването на корпоративна

[83] България, Испания, Франция, Унгария, Италия и Нидерландия.
[84] How not to fall for the lover boy scam (|„Как да не се хванем на измамата „влюбеното момче“), Европол (europa.eu).
[85] Road to fair transport („Пътят към честен транспорт“)| Европейски орган по труда (europa.eu), EU for fair construction („ЕС за честно строителство“)| Европейски орган по труда (europa.eu), Rights for all seasons („Права за всички сезони“)| Европейски орган по труда (europa.eu).
[86] Белгия, България, Хърватия, Финландия, Унгария, Люксембург, Латвия, Малта, Нидерландия, Португалия, Румъния и Испания.
[87] Австрия, България, Хърватия, Кипър, Дания, Гърция, Италия, Ирландия, Нидерландия, Полша и Испания.
[88] Румъния, Унгария, Испания, Швеция, Ирландия, Румъния, Полша.
[89] Airbnb, Gîtes de France, AirFrance, Vinci, Volotea.

надлежна проверка; iii) комуникационна кампания за повишаване на осведомеността на чуждестранните туристи за рисковете от трафик на хора[90].

3.2.4 Обучение

Изменената директива насърчава допълнително провеждането на специализирано обучение, като изисква от държавите членки да насърчават предоставянето на редовно и специализирано обучение на професионалисти, които има вероятност да влязат в контакт с потенциални жертви на трафик на хора, за да могат да предотвратяват и да се борят с трафика и да се избегне вторичната виктимизация. През периода на докладване държавите членки предложиха широк набор от дейности за обучение на различни заинтересовани страни, включително на правоприлагащи и съдебни органи, гранични служители, служители по въпросите на убежището и имиграцията, здравни специалисти, социални работници, социални инспектори и инспектори по труда, консулски служители, общински служители, както и членове на кабинни екипажи, за да могат да откриват случаи на трафик, да идентифицират възможните жертви, да провеждат интервюта и да ги информират за мерките за подкрепа и системите за насочване.

На равнището на ЕС няколко агенции на ЕС разработиха целеви дейности за обучение. Европейската агенция за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL) продължи да предоставя обучителни дейности за насърчаване на изграждането на мрежа от криминални следователи в държавите — членки на ЕС, и за пряко повишаване на ефективността на трансграничното оперативно сътрудничество. Многостранните обучителни дейности обхващат основните аспекти на криминалистиката по отношение на борбата с трафика на хора, и по-специално сексуалната експлоатация, включително онлайн трафика, трудовата експлоатация, както и интегрирането на специални техники за разследване и извършването на финансови и онлайн разследвания. ЕОТ също предостави няколко модула за обучение и разработи наръчници за обучение относно трудовата експлоатация за инспектори по труда. Агенцията за основните права (FRA) също така изготви наръчник за обучение на инспекторите по труда и други органи за инспекция на работното място, като се съсредоточи върху стандартите за защита в правото на ЕС, които защитават правата на работниците от трети държави, включително сезонните работници, работниците мигранти с временни разрешения и мигрантите с нередовен статут[91].

Европейската мрежа за съдебно обучение (EJTN)[92] предложи обучение на съдии и прокурори относно съдебните аспекти на трудовата експлоатация и специфичните предизвикателства за наказателното производство.

[90] Awareness campaign:Fighting the purchase of sexual acts and human trafficking during the Olympic and Paralympic Games Paris 2024 (Кампания за повишаване на осведомеността: |Борба с купуването на сексуални актове и трафика на хора по време на Олимпийските и Параолимпийските игри — Париж 2024 г.)Gender equality (Равенство между половете) (egalite-femmes-hommes.gouv.fr).

[91] How workplace inspectors can protect third-country workers' rights - Training manual (Как инспекторите по труда могат да защитават правата на работниците от трети държави — наръчник за обучение)

[92] Европейска мрежа за съдебно обучение (EJTN).

CEPOL, EOT и EJTN също така обединиха усилията си в провеждането на обучителни интервенции, на които се обръща специално внимание на защитата на жертвите и основните права.

3.3. Разбиване на престъпния бизнес модел на трафикантите

3.3.1. Разследвания

Трафикът на хора се извършва от по-големи организирани престъпни групи, както и от по-малки мрежи или дори от отделни лица. В доклада си за престъпните мрежи в ЕС, представляващи най-голяма заплаха[93], Европол определи сексуалната експлоатация като единствената основна дейност за осемнадесет престъпни мрежи, трудовата експлоатация за тринадесет мрежи[94] и други форми на трафик за пет мрежи. Многобройни престъпни мрежи съчетават трафика на хора с други области на престъпни дейности, като трафика на наркотици, организирани престъпления против собствеността, документни измами и използване на фалшива самоличност, както и контрабанда на мигранти. Оперативните действия, представени в **Пътната карта на ЕС за борба с трафика на наркотици и организираната престъпност**[95], имат за цел да се противодейства на тези високорискови престъпни мрежи, включително на занимаващите се с трафик на хора.

За да се отговори на други нововъзникващи развития, с **изменената директива** се въвеждат няколко нововъведения с цел криминализиране на **новите форми на трафик**, налагане на по-строги наказания и увеличаване на експертния опит и възможностите на правоприлагащите органи и прокуратурата в държавите членки. Експлоатацията на сурогатното майчинство, на принудителния брак и на незаконното осиновяване са изрично посочени като форми на експлоатация, които могат да бъдат определени като трафик на хора, стига да са изпълнени другите елементи на определението (поведение и средства).

През периода 2021—2024 г.[96] **сътрудничеството в областта на правоприлагането** остава интензивно, както на равнището на ЕС, така и на национално равнище, което се отразява в непрекъснатото **увеличение с 16 %** на общия брой на **лицата, заподозрени** в трафик на хора, спрямо предходния период на докладване[97]. Делът на гражданите на ЕС представлява 72 % от всички заподозрени, регистрирани в ЕС през 2022 г.

Трафикът на хора е един от приоритетите на **Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT)**. През 2024 г. EMPACT за трафика на хора се състои от 22 оперативни действия. През 2023 г. оперативните действия на EMPACT се оказаха голям успех и доведоха до постоянно подобряване на резултатите по отношение на нарастващия брой дни на съвместни действия, оперативни работни групи и оперативни резултати, а именно идентифицирането на

[93] Установяване на престъпните мрежи в ЕС, представляващи най-голяма заплахаЕвропол (europa.eu)
[94] Престъпните мрежи, които се занимават с трафик с цел трудова експлоатация, действат главно в Германия, Нидерландия, Полша и Украйна. Най-представените националности в мрежите, занимаващи се с тази форма на трафик, са грузинци, румънци, руснаци, украинци и узбеки.
[95] Пътна карта на ЕС за борба с трафика на наркотици и организираната престъпност (europa.eu).
[96] През 2023 г. Европол оказа подкрепа за провеждането на 80 оперативни срещи, 23 дни на съвместни оперативни действия и 2 оперативни работни групи.
[97] През периода 2021—2022 г. бяха регистрирани 17 711 заподозрени лица спрямо 15 214 заподозрени лица през периода 2019—2020 г. и 11 788 през периода 2017—2018 г.

7 536 (потенциални) жертви и на над 5 000 заподозрени лица, както и започването на 103 финансови разследвания и изземването на 4 108 670 EUR[98].

EMPACT също така подкрепи иновативните подходи към **цифровите разследвания**, по-специално под формата на **хакатони**, което спомогна за откриването на онлайн платформи, където се извършва сексуална или трудова експлоатация, и помогна на държавите членки при анализа на голямо количество цифрови данни от конфискувани по време на разследванията носители на данни. Спрямо 20 държави, взели участие през 2022 г., през 2023 г. в действието участваха 26 държави, а през 2024 г. — 27 държави, включително и партньори от съседни на ЕС държави[99]. С действието бе установен структуриран подход към онлайн измерението на трафика на хора, от набирането на хора през установяването на потенциални жертви и тяхната експлоатация до разкриването на трафиканти и престъпни групи. Те се оказаха много полезни, тъй като след хакатона трафикът на проверените уебсайтове значително намаля.

Хакатонът е от изключително значение за обучението на специалисти за борба с трафика на хора в държавите членки, така че да могат да използват цифрови инструменти в ежедневната си работа. Държавите членки[100] приеха различни стратегии за разкриване и разследване на случаи на трафик на хора, улеснени от използването на технологии. Те включват мониторинг на интернета (както на видимата мрежа, така и на тъмната мрежа), съчетано с разузнавателни анализи от открити източници в реално време, внедряване на „уебпаяци“, тайни операции, но също и създаване на публично-частни партньорства с доставчици на уебсайтове за възрастни и дружества за краткосрочни наеми[101].

На европейско равнище бяха положени усилия за подобряване на използването на **финансовите разследвания**. В рамките на EMPACT държавите членки съвместно с Европол разработиха наръчник, посветен на финансовите разследвания в областта на разследванията на трафика на хора. Освен това публично-частното партньорство на Европол за финансово разузнаване (ПЧПФР на Европол — EFIPPP) стартира процес за разработване на показатели за автоматичен мониторинг на трансакциите[102]. Въпреки увеличаването на конфискациите, Европол счита липсата на всеобхватни финансови данни относно престъпленията, свързани с трафика на хора, за голям пропуск в разузнаването. За да се справят с това предизвикателство, правоприлагащите служби трябва да подобрят разбирането си, да подобрят международното сътрудничество, да инвестират в специализирани ресурси и да повишат осведомеността сред финансовите институции и общности[103]. На национално равнище държавите членки докладваха за засилено сътрудничество с финансовия сектор чрез установяване на показатели за трафика, създаване на публично-частни партньорства или чрез по-редовно сътрудничество[104].

[98] empact-factsheets-2023.pdf (europa.eu).
[99] Украйна, Молдова, Албания, Обединеното кралство, Косово, Сърбия.
[100] Ирландия, Испания, Франция, Хърватия и Нидерландия.
[101] Австрия, Унгария, Германия, Швеция, Полша, Финландия, Хърватия, Словакия
[102] EFIPPP Homepage - EFIPPP.
[103] Принос на Европол.
[104] Проект „Хелена“ в Унгария, Дания, Белгия, Австрия.

На равнището на ЕС, за да се предотврати **трудовата експлоатация и да се откриват измамни обяви за работа**, Европол публикува ръководство, в което се обясняват най-често срещаните показатели[105]. ЕОТ подкрепи органите по труда на държавите членки при извършването на трансгранични, съгласувани и съвместни инспекции на труда с правоприлагащите органи за справяне с недекларирания труд. Две оперативни действия на EMPACT бяха насочени изключително към трудовата експлоатация, и по-специално към подкрепата на жертвите и към селското стопанство като високорисков сектор.

С **Директива (ЕС) 2024/1260 от 24 април 2024 г. относно възстановяването и конфискацията на активи**[106] се засилва капацитетът на полицията, прокурорите и съдиите да проследяват и конфискуват печалбите, които организираните престъпни групи реализират чрез незаконната си дейност, включително чрез трафика на хора. Директивата също така ще засили трансграничното полицейско сътрудничество, като направи задължително започването на разследвания за проследяването на активи в случаи на организирана престъпност. Това ще разшири възможностите на съдилищата да конфискуват незаконни активи, включително чрез конфискация без присъда на богатство с неустановен произход, когато съдът е убеден, че въпросното имущество е придобито чрез престъпна дейност. Всичко това следва да позволи да се разбият бизнес моделите на организираните престъпни групи, да се разбият техните структури и да се предотврати извършването на други престъпни дейности.

Обновената **Шенгенска информационна система (ШИС)**[107] влезе в действие на 7 март 2023 г.[108], като с нея се въвеждат нови категории сигнали, една категория от които са т.нар. „превантивни сигнали“ за уязвими лица, които трябва да бъдат възпрепятствани да пътуват[109]. Сигналите за уязвими възрастни лица и деца се въвеждат в ШИС след решение на компетентните национални органи, включително на съдебните органи. В случай че уязвимо възрастно лице или дете е изложено на риск от трафик, пътуването му може да бъде предотвратено и лицето следва да бъде поставено под закрила. Друга важна особеност на ШИС е добавянето на нови видове биометрични данни (като отпечатъци на длани, следи от пръсти и следи от длани, както и ДНК записи, свързани с изчезнали лица), които да помогнат за откриването и идентифицирането на лицата, въведени в системата[110].

---

[105] How to spot fake job adverts (Как да откриете фалшиви обяви за работа)|Европол (europa.eu)

[106] Директива (ЕС) 2024/1260 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 г. относно възстановяването и конфискацията на активи (ОВ L, 2024/1260, 2.5.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1260/oj). .

[107] Шенгенска информационна система – Европейска комисия (europa.eu).

[108] Решение за изпълнение (ЕС) 2023/201 на Комисията от 30 януари 2023 г. за определяне на датата, на която започва експлоатацията на Шенгенската информационна система съгласно Регламент (ЕС) 2018/1861 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) 2018/1862 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 27, 31.1.2023 г., стр. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/201/oj).

[109] Регламент (ЕС) 2018/1862 на Европейския парламент и на Съвета от 28 ноември 2018 г. за създаването, функционирането и използването на Шенгенската информационна система (ШИС) в областта на полицейското сътрудничество и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, за изменение и отмяна на Решение 2007/533/ПВР на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1986/2006 на Европейския парламент и на Съвета и Решение 2010/261/ЕС на Комисията (ОВ L 312, 7.12.2018 г., стр. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1862/oj)

[110] ШИС се управлява от eu-LISA.

И накрая, въпреки засиленото трансгранично сътрудничество и участието на Европол в някои по-сложни разследвания през 2021 и 2022 г., съществува значителна разлика между статистическите данни, изготвени от Европол, и официалните статистически данни, публикувани от Статистическата служба на Европейския съюз (Евростат), по-специално по отношение на броя, възрастта и националността на жертвите, формите на експлоатация и броя на заподозрените лица. Макар да съществуват обективни причини за тези несъответствия[111], необходимо е да се подчертае изискването към държавите членки за своевременно споделяне на съответната информация и данни с Европол.

3.3.2 Наказателни преследвания и осъдителни присъди

Общият брой на лицата, подведени под отговорност и осъдени за трафик на хора, е нараснал. През периода 2021—2022 г. общо 8 804 души са били подведени под отговорност, а 4 728 души са били осъдени за трафик на хора. Наказателните преследвания са се увеличили с 35 %[112], а осъдителните присъди — с 57 %[113], в сравнение с предишния период на докладване 2019—2020 г. През 2022 г. гражданите на ЕС представляват 81 % от всички преследвани лица и 74 % от всички осъдени лица. При все това, **въпреки общото увеличение, абсолютният брой на наказателните преследвания и на осъдителните присъди остава нисък**, особено в сравнение с броя на регистрираните жертви и на заподозрените лица.

Броят на разследванията и наказателните преследвания, координирани от Евроюст, показва намаляваща тенденция след 2019 г.[114], което може да подчертава наличието на трудности или липса на осведоменост на държавите членки относно препращането на случаи до агенцията на ЕС. Това може да се дължи и на факта, че събирането на доказателства за определянето на дадено престъпление като трафик на хора отнема време и ресурси, което може да накара държавите членки да приоритизират разследването и наказателното преследване на извършителите във връзка с други престъпления.

Някои държави членки са въвели мерки за повишаване на ефективността на наказателното преследване чрез обучение, насоки и единни практики[115]. На равнището на ЕС през периода на докладване **целевата група от специализирани прокурори** е провела три срещи (веднъж годишно)[116] от създаването си под съпредседателството на Евроюст и на КБТХ на ЕС. На срещите са присъствали прокурори от държавите членки и от трети държави с идеята да се изгради експертен

[111] Регистрацията на жертвите се извършва от различни органи и организации в държавите членки, които са част от официалното събиране на статистически данни, като само правоприлагащите органи докладват случаи на Европол. Националните правоприлагащи органи обикновено не докладват на Европол случаи в рамките на дадената държава, а само случаи с трансгранично измерение.

[112] 6 539 лица през периода 2019—2020 г. и 8 804 лица през периода 2021—2022 г. Няма налични данни за броя на наказателно преследваните лица за Германия и Италия за целия период, а за Кипър — за 2019 и 2020 г.

[113] 3 019 лица през 2019—2020 г. и 4 728 лица през периода 2021—2022 г. Няма налични данни за броя на наказателно преследваните лица за Белгия за 2020 и 2022 г., както и за Италия за 2019 и 2020 г.

[114] 183 случая през 2019 г., на 163 през 2020 г. и на 140 през 2021 г., 122 нови случая на трафик на хора през 2022 г. и 113 нови случая на трафик на хора през 2023 г.

[115] Хърватия, Унгария.

[116] 14 юни 2022 г., 28—29 юни 2023 г. и 26—27 юни 2024 г.

опит и да се засили съдебното сътрудничество срещу трафика на хора, и по-специално в областта на цифровото и финансовото разследване, на трудовата и сексуалната експлоатация, и на експлоатацията за сурогатно майчинство. Обучението на прокурори и съдии също така беше обсъдено в присъствието на Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL) и Европейската мрежа за съдебно обучение.

3.4. Ранно установяване, оказване на помощ и защита на жертвите

Директивата за борба с трафика на хора предвижда насочен към жертвите, специфичен по отношение на аспектите на пола и потребностите на децата подход, който е съобразен с най-уязвимите лица, включително с хората с увреждания и мигрантите. С **изменената директива** се въвеждат редица нововъведения, които значително **насърчават правата на жертвите**. Наред с другото, в нея от държавите членки се изисква да създадат национални механизми за насочване и подпомагане на жертви на трафик, които следва да представляват прозрачна, достъпна и хармонизирана рамка, улесняваща и подобряваща насочването на жертвите към компетентните национални организации и институции. Механизмът за насочване следва да се прилага за всички жертви и всички видове престъпления, свързани с трафик на хора, като се отчита конкретната индивидуална уязвимост на жертвите. Освен това от държавите членки се изисква да определят орган за връзка за трансгранично насочване на жертвите. В изменената директива от държавите членки се изисква да гарантират, че жертвите на трафик могат да упражняват правото си да кандидатстват за международна закрила или равностоен национален статут. Поради това държавите членки трябва да гарантират, че системата за подпомагане на жертвите на трафик и процедурите за предоставяне на убежище се допълват, а не се изключват взаимно. Механизмите за насочване трябва да бъдат сътрудничество с решаващите органи в областта на убежището, за да се гарантира, че се предоставя помощ, подкрепа и закрила на жертвите на трафик на хора, които също така се нуждаят и от международна закрила.

Въпреки че Директивата за борба с трафика на хора е насочена към специфичните нужди на жертвите на трафик на хора, **Директивата относно правата на жертвите**[117] е основният хоризонтален документ относно правата на жертвите, който се прилага за всички жертви на всички престъпления. Въз основа на внимателна оценка на правилата на ЕС относно правата на жертвите и тяхното прилагане на 12 юли 2023 г. Комисията предложи преразглеждане на Директивата относно правата на жертвите[118]. Предложението има за цел допълнително подсилване на правата на жертвите в ЕС, включително правата на най-уязвимите жертви, като например жертвите на трафик на хора. Преговорите на съзаконодателите продължават. Освен това Комисията продължава да работи по изпълнението на **Стратегията на ЕС относно правата на жертвите (за периода 2020—2025 г.)**[119] и вече е реализирала по-голямата част от заложените в нея хоризонтални действия.

[117] Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (ОВ L 315, 14.11.2012 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).
[118] COM(2023) 424 final.
[119] COM(2020) 258 final.

Освен това в **Директива (ЕС) 2024/1385 относно борбата с насилието над жени и домашното насилие**[120] се признава, че трафикът на хора с цел сексуална експлоатация е форма на насилие над жените. Специфичните мерки за превенция, защита и подкрепа, предвидени в Директивата относно борбата с насилието над жени и домашното насилие, допълват мерките, определени в Директива 2011/36/ЕС.

На 23 април 2024 г. Комисията прие **препоръка относно интегрирани системи за закрила на детето**[121]. Препоръката има за цел да подкрепи държавите членки да развият и укрепят своите системи за закрила на детето в съответствие с нуждите на децата и в техния висш интерес. В нея в особена степен се насърчава координацията между органите на различни равнища, специалистите в различните сектори, международните организации и организациите на гражданското общество. Всички тези участници в закрилата на детето трябва да работят заедно, по последователен и систематичен начин, за да защитават децата от всяка форма на насилие (физическо, психическо, включително в цифровия свят), включително и от трафик на хора.

Отвъд законодателната рамка, Агенциите на ЕС докладваха относно съответните си действия за ранното установяване и защита на жертвите. Агенцията на ЕС в областта на убежището (EUAA) продължи да предоставя обучение на решаващите органи на държавите членки в областта на убежището и приемането, както и на други заинтересовани страни, осъществяващи дейност от тяхно име. Такова обучение бе съсредоточено, наред с другото, върху предотвратяването на трафика чрез подготвянето на длъжностни лица и други съответни участници как да идентифицират риска и факторите, които стимулират и привличат трафика, и как да комуникират с потенциални жертви, включително чрез цифрови канали[122]. Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex) също предостави множество дейности за обучение на граничните служители и разви сътрудничество с дружества за транспорт и за краткосрочни наеми[123]. В контекста на това сътрудничество дружествата ще бъдат поканени да се присъединят към обучителните дейности на Frontex за сесии за повишаване на осведомеността относно това как частният сектор може да подкрепя правоприлагащата общност.

На национално равнище всички държави членки набелязаха мерки, за да се гарантира, че на всички установени жертви се предоставя помощ, подкрепа и защита, като се вземат предвид специфичните за дадения пол и за децата нужди. Тези мерки включват структурирано сътрудничество с авиокомпании и летища, включително обучение на служителите на авиокомпаниите[124]. Те също така установиха двустранно сътрудничество в специфични области, като например германско-българското сътрудничество за насочване на жертвите на трудова експлоатация. Освен това държавите членки осигуриха допълнително финансиране за подобряване на неофициалните или официалните национални механизми за насочване и подпомагане на жертвите на трафик[125] или за създаване на

[120] Директива (ЕС) 2024/1385 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. относно борбата с насилието над жени и домашното насилие (ОВ L, 2024/1385, 24.5.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).
[121] Препоръка (ЕС) 2024/1238 на Комисията от 23 април 2024 г. относно разработването и укрепването на интегрирани системи за закрила на детето във висшия интерес на детето (ОВ L, 2024/1238, 14.5.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1238/oj).
[122] Принос на ЕАСТ.
[123] Frontex организира срещи с UBER, Airbnb и железопътни асоциации.
[124] Австрия, Латвия, Полша, Румъния и Нидерландия.
[125] Финландия.

специализирани убежища за жертвите на трафик, включително и на специализирани убежища за мъже[126]. И накрая, няколко държави членки засилиха правната помощ за жертвите за получаване на обезщетение и разработиха брошури и насоки[127]. Няколко държави членки[128] предоставиха обезщетение на жертвите на трафик на хора, вариращо от 250 EUR до 65 000 EUR при физически наранявания, материални вреди, включително неизплатени заплати, и морални щети.

Организациите на гражданското общество също така предложиха разнообразен набор от консултантски услуги за потенциалните жертви на трафик, както и закрила, подслон, медицинска, психологическа и психиатрична подкрепа, както и образование.

3.5. Международно измерение

Партньорствата с трети държави и международни организации са от съществено значение за борбата с транснационалните престъпни мрежи, занимаващи се с трафик на хора. Те позволяват да се определят общи предизвикателства и решения, които изискват по-тясно сътрудничество и съвместни действия. От жертвите в ЕС 54 % са граждани на държави извън ЕС, което представлява промяна в тенденцията спрямо предходните години. През 2022 г. делът на жертвите извън ЕС е 63 %. Това увеличение вероятно може да бъде свързано с повечето случаи на трафик, включващи мигранти, с миграционните потоци и/или с подобряване на разкриването на жертвите мигранти поради по-голямата осведоменост относно трафика на хора и повечето разследвания.

По време на периода на докладване външното измерение беше допълнително подсилено: Политиките за борба с трафика бяха включени в действия за борба с контрабандата на мигранти, в процеса на разширяване с държавите кандидатки и държавите в процес на присъединяване и в диалозите по въпросите за правата на човека, сигурността и миграцията с трети държави, както и чрез редица инструменти на външната политика и оперативното сътрудничество с държавите партньори.

Международното измерение беше също така акцент на двугодишните срещи на мрежата на ЕС от национални органи за докладване и координатори, проведени на 25 и 26 април 2023 г.[129] и на 2 и 3 декември 2024 г.[130] Като продължение на обсъжданията на 15 и 16 април 2023 г. Европейската мрежа за миграцията проведе проучване с цел анализ на политиките за борба с трафика на хора заедно с трети държави. Акцентът на заседанието на 2 и 3 декември 2024 г., включително по време на съвместна сесия с Платформата на гражданското общество на ЕС за борба с трафика на хора, беше връзката между трафика на хора и миграцията, включително контрабандата на мигранти. Беше посветена сесия на предотвратяването и защитата на хората, бягащи от военната агресия срещу Украйна.

---

[126] България, Хърватия, Дания, Франция, Ирландия, Латвия, Унгария, Нидерландия, Полша, Португалия, Испания.
[127] Австрия, Белгия, Унгария, Ирландия.
[128] Белгия, Нидерландия, Словакия, Италия, Румъния, Финландия.
[129] Meeting of the EU Network of National Rapporteurs and Equivalent Mechanisms against trafficking in human beings - European Commission (Среща на мрежата на ЕС от национални органи за докладване или равностойни механизми за борба с трафика на хора — Европейска комисия) (europa.eu).
[130] Мрежата на ЕС от национални координатори и органи за докладване и Платформата на гражданското общество на ЕС обединяват усилията си за борба с трафика на хора — Европейска комисия..

Трафикът е тясно свързан с **контрабандата на мигранти**, тъй като мигрантите или техните семейства често се оказват в зависимост поради дългове, за да могат да платят на контрабандистите, което води до експлоатация. Мигрантите също така могат да бъдат незаконно превеждани през граница с цел експлоатация. Поради това е необходимо законодателните, оперативните и финансовите мерки, свързани с борбата срещу контрабандата на мигранти, да се разгледат заедно с борбата с трафика на хора в контекста на незаконната миграция[131]. Оперативните действия на EMPACT по въпросите на контрабандата на мигранти и трафика на хора предвиждат участието на няколко трети държави[132] и включват действия с акцент върху някои от основните региони или държави на произход извън ЕС на идентифицираните в ЕС жертви и трафиканти,

Освен това на 28 ноември 2023 г. Комисията представи пакет за борба с контрабандата на мигранти, състоящ се от предложение за нова директива за определяне на минимални правила за предотвратяване на подпомагането на незаконното влизане, транзит и престой в Съюза и за борба с него[133], предложение за регламент за засилване на полицейското сътрудничество и ролята на Европол в борбата срещу контрабандата на мигранти и трафика на хора[134] и призив за действие с цел създаване на глобален алианс за борба с контрабандата на мигранти. Предложението за директива включва утежняващо обстоятелство за престъпления, свързани с контрабанда, която е довела до експлоатация. С предложението за регламент се укрепва Европейският център за борба с контрабандата на мигранти в рамките на Европол, за да се изгради допълнителен капацитет за трансгранично разследване както при контрабандата на мигранти, така и при трафика на хора. Укрепването има за цел да подобри междуведомственото сътрудничество, да засили координацията на равнището на ЕС чрез определяне на конкретни стратегически задачи, да подобри обмена на информация с агенцията, да укрепи ресурсите на държавите членки за предотвратяване и борба с тези престъпления и да засили подкрепата на Европол чрез оперативни работни групи и разполагане на оперативни екипи за подкрепа. Понастоящем предложенията се обсъждат от съзаконодателите.

Разтревожен от безпрецедентно високия риск от трафик след началото на пълномащабната агресивна война на Русия срещу **Украйна** на 24 февруари 2022 г., координаторът на ЕС за борба с трафика на хора разработи **Общ план за борба с**

---

[131] Докладът от 2024 г. на Европейския център за борба с контрабандата на мигранти (EMSC) на Европол включва последните развития в областта на контрабандата на мигранти и трафика на хора и настоящата ситуация по отношение на престъпността. Tackling_threats__addressing_challenges_-_Europol's_response_to_migrant_smuggling_and_trafficking_in_human_beings_in_2023_and_onwards.pdf.

[132] Мароко, Тунис, Гамбия, Западна и Централна Африка, Турция, Западните Балкани, Албания, Молдова, Пакистан.

[133] Предложение за ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за определяне на минимални правила за предотвратяване на подпомагането на незаконното влизане, транзит и престой в Съюза и за борба с него (COM(2023) 755 final) EUR-Lex - 52023PC0755 - BG - EUR-Lex (europa.eu).

[134] Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за засилване на полицейското сътрудничество във връзка с предотвратяването, разкриването и разследването на контрабандата на мигранти и трафика на хора и за засилване на подкрепата на Европол за предотвратяването и борбата с такива престъпления и за изменение на Регламент (ЕС) 2016/794EUR-Lex - 52023PC0754 - BG - EUR-Lex (europa.eu).

трафика на хора[135]. Изпълнението на плана допринесе за предотвратяването на това престъпление и за поддържането на нисък брой потвърдени разследвания за трафик. Бързото и ефективно реагиране при извънредни ситуации вдъхнови въвеждането на изменение в член 19 от изменената директива, с което се предвиждат планове за реакция при извънредни ситуации с цел предотвратяване на заплахата от трафик на хора в случай на големи извънредни ситуации. Уязвимостта на бягащите от агресивната война лица също беше значително намалена чрез задействането на **Директивата за временната закрила**, с която бяха предоставени незабавна закрила и достъп до права в ЕС[136]. Въз основа на предложение от Комисията Съветът реши да удължи действието ѝ до март 2026 г.[137].

През 2022 г. украинските граждани бяха втората най-разпространена националност извън ЕС сред жертвите на трафик, регистрирани в ЕС (421 жертви). На трудова експлоатация са били подложени 85 %, а на сексуална експлоатация — 13 %. Държавите членки и Европол потвърдиха, че разследванията, свързани с тези украински жертви, са започнали в ЕС още преди началото на пълномащабната агресивна война и/или са свързани с жертви, които вече са се намирали в ЕС. Това обаче потвърждава, че рискът от трафик на хора за украинските граждани, включително за бягащите от пълномащабната агресивна война, остава висок, трябва да бъде внимателно наблюдаван от Европол с подкрепата на Украйна и изисква непрекъснатото изпълнение на Общия план за борба с трафика на хора.

Оперативното трансгранично сътрудничество с Украйна вече беше засилено с подкрепата на агенциите на ЕС. През 2024 г. Украйна участва в 19 оперативни действия на EMPACT. През 2023 г. Европол координира тридневен хакатон, насочен към онлайн престъпни дейности, включващи жертви от Украйна, а през март 2024 г. 11 държави стартираха оперативна работна група, координирана от Европол за борба със сексуалната експлоатация на украински жени и момичета в ЕС. През май 2024 г. Европол подкрепи испанската национална полиция при разбиването на престъпна група, занимаваща се с трафик на хора с цел сексуална експлоатация. Заподозрените лица са примамвали украински жертви с обещания да им осигурят защита, финансова подкрепа и работа.

През периода на докладване Комисията, заедно с Европейската служба за външна дейност, продължи да **работи с други основни държави на произход и транзитно преминаване на жертви и трафиканти**[138] чрез участие в оперативни действия, диалози по политиката и целево финансиране. Агенциите на ЕС предприеха дейности по изграждане на капацитет, оперативно сътрудничество и техническа помощ в държавите партньори.

ЕС финансира регионална програма за борба с трафика на хора и контрабандата на мигранти на стойност 36 милиона евро по Инструмента за предприсъединителна помощ III (ИПП III) в Западните Балкани. ЕС договори допълнителни около 84 милиона евро по линия на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие

[135] An Anti-Trafficking Plan to protect people fleeing the war in Ukraine - European Commission (План за борба с трафика на хора с цел защита на бягащите от войната в Украйна) (europa.eu).
[136] Право на пребиваване, достъп до пазара на труда, настаняване, социално подпомагане и друга помощ.
[137] Украински бежанци: Съветът удължава срока на временната закрила до март 2026 г. — Съвет на Европейския съюз (europa.eu).
[138] Латинска Америка, Нигерия, Китай, Пакистан, Мароко, Бангладеш, Западните Балкани, Турция и др.

и международно сътрудничество (ИССРМС) за периода 2021—2022 г., за да отговори на нарастващото участие на организирани престъпни групи в незаконната миграция, което води до увеличаване на заплахата от трафик на хора по миграционните маршрути, особено в съседните на ЕС държави.

В рамките на доверителния фонд на ЕС за Африка ЕС финансира регионална програма на стойност 15 милиона евро между 2019 г. и юли 2024 г. за подкрепа на държавите от Северна Африка да разбиват организираните престъпни мрежи, занимаващи се с контрабанда на мигранти и трафик на хора.

В региона на Африканския рог по линия на ИССРМС понастоящем се подкрепят два големи регионални проекта за борба с трафика и контрабандата, както и Проектът за по-добро управление на миграцията (ПУМ), който има за цел да засили сътрудничеството между правоприлагащите служби, граничните/имиграционните служители и органите, предоставящи услуги по закрила. Друга финансирана по ИССРМС програма (5 милиона евро), Регионалният оперативен център в Хартум (РОЦХ), започна своята втора фаза през 2022 г. Целта на програмата е да се намали броят на случаите на трафик на хора и контрабанда на мигранти в Източна Африка и да се подобри защитата на жертвите. На 7 май 2024 г. Комисията публикува нова покана за представяне на предложения, в която борбата с трафика на хора също се определя като една от нейните цели, и бяха заделени 15 милиона евро за създаване на проекти за общи оперативни партньорства (ООП) срещу контрабандата на мигранти в трети държави[139].

Западна Африка продължава да бъде основен регион на произход и транзит на мигрантите, които предприемат незаконни пътувания до ЕС по маршрута през Централното Средиземноморие и по маршрута през Атлантическото/Западното Средиземноморие. ЕС понастоящем подкрепя общите оперативни партньорства (ООП), за да увеличи ангажираността, въздействието и дългосрочната устойчивост на усилията на нашите партньори в Кот д'Ивоар, Гвинея, Мавритания и Гамбия (по-специално тези, финансирани по фонда „Вътрешна сигурност“ — ФВС). На 7 март 2024 г. ЕС започна партньорство и диалог в областта на миграцията с Мавритания, което също така обхваща трафика и контрабандата. Освен това рисковете от престъпна дейност, които оказват влияние върху развитието и сигурността, по-специално в най-засегнатите държави, са сериозни и представляват допълнителна заплаха за управлението и стабилността в целия регион и извън него. В този контекст трафикът и контрабандата на мигранти са ключови компоненти на програмите за сигурност в Сенегал, Гамбия и Мавритания.

В Азия успешният проект „Глобалното действие срещу трафика на хора и контрабандата на мигранти — Азия и Близкия изток (GLO.ACT)“ приключи през март 2024 г. Един от компонентите на програмата PROTECT “Improving Migration Management & Migrant Protection in Selected Silk Route Countries“ („ЗАЩИТА“ — „Подобряване на управлението на миграцията и защитата на мигрантите в избрани държави по пътя на коприната“), изпълнявана от Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН), се основава на успеха и поуките, извлечени от

[139] ISF-2024-TF2-AG-COP Актуализирана версия на шаблона за поканата (europa.eu).

GLO.ACT, и е съсредоточена върху борбата с трафика на хора и контрабандата на мигранти в Афганистан, Пакистан и Ирак.

В Латинска Америка и Карибите ЕС подкрепя програмата EUROFRONT от 2020 г. Компонентът за трафик на хора и контрабанда на мигранти обхваща четири гранични пункта и седем държави от Южна Америка. В близко бъдеще целта е да се изпълнят националните планове за действие, които са резултат от съществуващите двустранни и регионални механизми, като например в Парагвай, Бразилия или Еквадор. ЕС също така подкрепя програмата EL PAcCTO срещу транснационалната организирана престъпност и нейните специализирани мрежи за полицейско сътрудничество, срещу контрабандата и трафика на хора.

На глобално равнище по линия на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС) (5 милиона евро) бе стартиран проект „Насърчаване на действия и сътрудничество между държавите на глобално равнище срещу трафика на хора и контрабандата на мигранти“ (PACTS). PACTS ще подкрепя сътрудничеството „юг-юг“ и включва силен компонент за участие на оцелелите.

Освен това ЕС продължи тясното си сътрудничество с **международните и регионалните организации**, които развиват дейност в тази област[140], включително в контекста на Междуведомствената координационна група за борба с трафика на хора (ICAT). Той също така продължи сътрудничеството си със Съвета на Европа и неговата Експертна група за борба с трафика на хора (GRETA).

На национално равнище държавите членки допринесоха за укрепване на отношенията с трети държави и международни организации, включително чрез кампании за повишаване на осведомеността, обучение (включително на служителите на консулствата), оперативно правоприлагане и съдебно сътрудничество, обмен на информация и най-добри практики, техническа помощ и целево финансиране[141]. Например Италия е установила двустранни споразумения или протоколи с държавите на произход или транзит на жертвите на трафик, по-специално Нигерия, Либия и Египет, улеснявайки директния обмен на информация. Службата на националния орган за докладване в Португалия е разработила обучения с органите на Тунис през периода 2021—2023 г.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Поради сложността на трафика на хора продължава да е необходим **всеобхватен отговор**, който включва широк кръг от участници на национално, европейско и международно равнище и за който са необходими адекватен капацитет и ресурси, както и добре функциониращ механизъм за координация.

За да осигури подходящи правни, оперативни и политически отговори, **ЕС засили своите политики за борба с трафика на хора**. Стратегията на ЕС за борба с трафика на хора представлява стабилна рамка с конкретни действия, които са изпълнени или в момента се изпълняват. С изменената Директива относно борбата с трафика на хора

[140] Службата на ООН по наркотиците и престъпността (UNODC), Международната организация по миграция (МОМ), Агенцията на ООН за бежанците (ВКБООН), Международния център за развитие на миграционната политика (ICMPD) и Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ).

[141] Дания, Естония, Франция, Финландия, Унгария, Италия, Ирландия, Литва, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Швеция и Испания.

допълнително се подсилва правният отговор на престъпността, като се въвеждат нови форми на експлоатация, по-строги наказания, по-стриктни правила за борба с трафика на хора, включително онлайн, както и подсилени разпоредби относно помощта и защитата на жертвите. Освен това през периода, обхванат от доклада, правната рамка беше значително подсилена и от множество други нови законодателни актове и инструменти на ЕС.

На национално равнище държавите членки са предприели мерки за координиране и засилване на мерките за борба с трафика, включително чрез нови или актуализирани национални планове за действие и стратегии, които допринасят за всеобхватния подход към борбата с престъпността.

Въпреки напредъка в правната, политическата и оперативната рамка броят на регистрираните жертви на трафик се е увеличил, като някои от известните предизвикателства продължават да съществуват, а същевременно възникват нови предизвикателства, включително **нови форми на експлоатация**. Освен това се наблюдават **промени в тенденциите**, като например увеличаване на трудовата експлоатация и принудителната престъпност, като тези тенденции се потвърждават и в световен мащаб[142], както и промени в гражданството на жертвите, като по-голямата част от жертвите са граждани на държави извън ЕС. Тези предизвикателства изискват незабавен отговор, за да се прекъсне бизнес моделът на трафикантите. **Престъпните мрежи, представляващи най-голяма заплаха,** се занимават с трафика на хора и правят **огромни печалби** чрез трафик на хора, често свързан с **други престъпни дейности**. **Наказателните преследвания и осъдителните присъди остават малко на брой** в сравнение с броя на заподозрените, с често пъти леки **присъди** поради наказателно преследване на престъпления, различни от трафик. Събирането на доказателства отнема много време и ресурси и често се основава единствено на свидетелствата на жертвите. Нарастващото преминаване към **онлайн измерението** продължава да бъде предизвикателство, което в бъдеще може да бъде утежнено от изкуствения интелект.

Центърът на ЕС за борба с трафика на хора ще подкрепя изпълнението на стратегията и правните разпоредби, в обмена на най-добри практики, в насърчаването на диалога между специалистите в борбата с трафика на хора и в осигуряването на по-добро разбиране на определени понятия, определения и изисквания.

Въз основа на настоящата стратегия нова стратегия на ЕС за борба с трафика на хора ще допринесе за справяне с възникващите предизвикателства след 2025 г. Тази нова стратегия ще бъде аналогът на равнището на ЕС на националните планове за борба с трафика, които държавите членки трябва да приемат до 15 юли 2028 г. в съответствие с изменената директива. Стратегията на ЕС ще помогне да се насочат приоритетите от предотвратяване към осъждане с подход, съобразен с нуждите на жертвите, в целия ЕС, с партньори извън ЕС и на глобално равнище по последователен начин.

[142] Глобален доклад за трафика на хора за 2024 г.